

**МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЗНЕСУ ТА ПРАВА**

ЗБІРНИК

тез

міжнародної науково-практичної конференції

**«ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН: НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТА МІЖНАРОДНИЙ ДИСКУРС»**

28 жовтня 2019 року

Херсон 2019

**Міжнародний університет бізнесу і права
Херсонська обласна рада
Харківський науково-дослідний інститут судових
експертиз
ім. професора М.С. Бокаріуса**

**Міністерства юстиції України
Національний інститут економічних досліджень
Академії наук Молдови
Університет прикладних наук (Білорусь)
Спілка підприємців (Мюнхен, Німеччина)**

***«ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН: НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТА МІЖНАРОДНИЙ ДИСКУРС»***

**Матеріали міжнародної науково-практичної
конференції
28 жовтня 2019 року**

м. Херсон, МУБіП

Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка та фінанси в умовах глобальних змін: національний та міжнародний дискурс», 28 жовтня 2019 р. Херсон. Ред. вид-во ПВНЗ «МУБіП», 2019. 165 с.

У збірнику розміщено матеріали, в яких узагальнено матеріали міжнародної науково-практичної студентської конференції «Економіка та фінанси в умовах глобальних змін: національний та міжнародний дискурс». Розглянуто актуальні питання щодо тенденцій та основних напрямів формування фінансової політики в Україні та світі. Активізовано співпрацю фінансово-кредитних органів, державної влади та місцевого самоврядування, ділових кіл та вчених до нагальних проблем підвищення ефективності фінансових важелів по зміцненню економіки регіонів.

Рекомендується науковцям, громадським діячам, викладачам, студентам та аспірантам.

Друкується за рішенням вченої ради ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права» (протокол № 3 від. 30.10. 2019 р.)

© Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний університет
бізнесу і права», 2019
© Колектив авторів, 2019

кодексом України. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2011. Вип. 11. С. 598-604.

11. Попова Л.М. Судово-економічна експертиза : навч. посіб. Харків : Еспада, 2008. 272 с.

12. Чередніченко А. П. Історичні аспекти становлення та розвитку судово-економічної експертизи в Україні. Криміналістика и судебная экспертиза, 2013. Вып. 58(1). С. 353-364.

13. Мумінова-Савіна Г.Г. Судово-бухгалтерська експертиза : навч.-метод. посіб. Київ, 2004. 268 с.

14. Євдокіменко С.В. Становлення науки про судову експертизу: історичний аспект. Форум права. 2009. № 2. С. 145-149.

15. Назаров В.В. Деякі аспекти забезпечення безпеки підприємницької діяльності : зб. наук. праць. Київ, 2003. С. 230-237.

16. Рудницький В.С., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень (опорні конспекти): навчальний посібник. К.: ВД Професіонал, 2004. 304с.

Аверчев О.В.

д.с.-г.н., професор, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Василенко Н.Є.

к.с.-г.н., докторант ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ МІНЕРАЛЬНИХ, ВОДОРОЗЧИННИХ ДОБРИВ

Розробка методів підвищення посівних і врожайних властивостей насіння багаторічних злакових трав,

удосконалення існуючих та розробка нові ресурсозберігаючих технологій їх вирощування в умовах Лісостепу

У статті подано результати досліджень, проведених у 2011-2014 роках по розробці ефективної системи удобрення посівів стоколосу безостого шляхом застосування мінеральних, водорозчинних добрив та органічних мікродобрив залежно від потреби рослин в окремі періоди їх росту і розвитку та її впливу на насінневу продуктивність та посівні якості насіння цих культур.

Найбільш ефективною системою удобрення стоколосу безостого є поєднання застосування мінеральних добрив $N_{60}P_{45}K_{45}$ із внесенням водорозчинних добрив Мастер у фазу кущіння та фазу колосіння у дозі по 5 кг/га, що забезпечило в середньому за 2011-2014 роки урожайність насіння сортів Марс і Всеслав відповідно 355; 370 кг/га, що на 55 і 60 кг/більше порівняно із застосуванням мінеральних добрив та на 225 і 245 кг/га більше порівняно з контролем без добрив.

Ефективність дії азоту в значній мірі залежить від наявності в ґрунті інших елементів живлення. Дослідженнями F.L. Fishera та інших встановлено, що вона залежала від вмісту фосфору в ґрунті, а в дослідях W. Holmes - від вмісту калію, а також фосфору і калію разом взятих.

Основна мета наукових досліджень за темою розробити теоретичні основи підвищення урожайних та посівних властивостей стоколосу безостого на основі вивчення закономірностей формування врожаю насіння залежно від взаємодії екологічних і агротехнічних факторів. Дослідження направлені на розробку технологічних прийомів, які дозволять реалізувати потенційні генетичні можливості щодо насінневої продуктивності зареєстрованих та перспективних сортів

стоколосу безостого Марс і Всеслав, цінних у своєму використанні як для створення високопродуктивних пасовищ так і для залуження газонів, стадіонів, садків, парків, автобанів.

Умови та методика проведення досліджень. Досліди проводились на дослідних ділянках Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН розташованих в селі Бохоники Вінницького району, Вінницької області, в сівозміні відділу насінництва та трансферу інновацій. Ґрунти сірі лісові. Орний шар Ґрунту характеризується такими агрохімічними показниками: вміст гумусу 1,75-1,91, рН сольової витяжки 5,2-5,6, гідролітична кислотність 1,73-3,6 мг-екв. на 100 г Ґрунту, легкогідролізованого азоту 75-100 мг/кг, вміст рухомих форм фосфору складає 84-120 мг/кг і калію 64-85 мг/кг повітряно-сухого Ґрунту, сума ввібраних основ 12-13 мг-екв. на 100 г Ґрунту.

В усіх дослідах лабораторії підготовка Ґрунту, посів, система догляду за посівами проводились за загальноприйнятою методикою з врахуванням специфіки дослідів і нових досягнень науки і виробництва.

Злакові трави зокрема стоколос безостий сортів Марс, Всеслав, висівались черезрядним способом посіву (М-30 см) з нормою висіву відповідно 4,0, 5,0 млн./га схожих насінин.

Розмір посівної ділянки 30 м², облікової 20 м², повторність 3-кратна. Мінеральні добрива у формі простих добрив вносили в основне удобрення, водорозчинні позакоренево шляхом обприскування посівів відповідно до схеми досліджень. У роки проведення дослідів проводився аналіз груп агрометеорологічних показників:

Протягом вегетації рослин проводилися фенологічні спостереження по основних фазах росту і розвитку злакових трав згідно «Методики Держсортівипробування сільськогосподарських культур» і «Методики проведення

досліджень в кормовиробництві». При цьому відмічали фази росту і розвитку рослин. Початок фази відмічали коли вона наступала в 10% рослин і повну – 75% рослин;

- індивідуальну продуктивність рослин та облік урожаю проводили згідно «Методических указаний по проведению полевых опытов с кормовыми культурами». Облік урожаю проводили із всіх повторень дослідіду з наступною доочисткою насіння і перерахунком на стандартну вологість 15%.

Всі обліки і спостереження, що проводились в дослідідах, виконувались згідно «Методичних вказівок по проведенню дослідіжень в насінництві багаторічних трав» (М., 1986 р.).

Посівні якості насіння багаторічних трав (енергія проростання, схожість) визначали згідно ДСТУ 4138-2002 «Насіння сільськогосподарських культур. Методи визначення якості». Сила росту та життєздатність насіння визначали згідно «Методики визначення сили росту насіння кормових культур». (Переprawo Н.И., Георгиади Н.И., Мельникова Л.Н.; РГАУ – МСХА, 2012).

Математичну обробку результатів дослідіжень проводили методом дисперсійного та кореляційно-регресійного аналізу на персональному комп'ютері із використанням спеціальних пакетів прикладних програм типу Excel, Statistika, Sigma.

Результати: В проведеніх дослідіженнях відмічено зростання урожайності від проведенія позакореневого підживлення. Внесення водорозчинного добрива в різні строки в варіантах без основного удобрення сприяло збільшенню врожаю насіння у сортів Марс і Всеслав практично на однакові величини - відповідно на 19-34 та 19-40 кг/га, при значній різниці в урожайності на користь сорту Всеслав (сорт Марс – 144-159, сорт Всеслав – 202-223 кг/га).

Проведення позакореневого підживлення на фоні N_{60} сприяло підвищенню урожаю залежно від строків проведення на 16-35 кг/га для сорту Марс та 20-61 кг/га для сорту Всеслав, при урожайності відповідно 241-276 та 320-351 кг/га.

На фоні основного удобрення $N_{60}P_{45}K_{45}$ зростання урожайності від позакореневого підживлення складало відповідно до сорту 19-40 та 20-41 кг/га. Урожай насіння становив 341-362 та 418-439 кг/га.

Що стосується строків внесення, то найменшого ефекту по зростанню насінневої продуктивності було досягнуто коли водорозчинні добрива вносились восени (перша декада вересня). При цьому ефективність від водорозчинних добрив практично не залежала від фону основного удобрення. Приріст урожайності для сорту Марс відповідно до фонів основного удобрення склав 19, 16 і 19 кг/га, для сорту Всеслав – 19, 20 і 20 кг/га.

Найбільшого ефекту від водорозчинних добрив у наших дослідженнях досягнуто від дворазового підживлення посівів: в фази кущіння та колосіння. Відповідно при цьому норма водорозчинних добрив була подвійною – 5 кг/га + 5 кг/га. Залежно від сорту урожайність ж посівів зросла на фоні без основного удобрення на 51, 59 кг/га, при внесенні N_{60} 56, 78 кг/га та при $N_{60}P_{45}K_{45}$ – відповідно 64, 69 кг/га.

Найбільшої урожайності насіння стоколосу безостого в наших дослідженнях досягнуто у варіанті, де на фоні повного мінерального удобрення $N_{60}P_{45}K_{45}$ проведено позакореневе підживлення водорозчинним добривом Мастер у два строки – кущіння + колосіння (нормою 5 кг/га + 5 кг/га), що забезпечило формування врожаю на рівні 386 кг/га для сорту Марс та 467 кг/га для сорту Всеслав.

Економічну ефективність вирощування стоколосу безостого на насіння залежно від удобрення розраховано шляхом розробки технологічних карт з урахуванням діючих тарифних ставок і норм виробітку, а також вартості насіння, мінеральних добрив та паливно-мастильних матеріалів.

На основі виконаних розрахунків встановлено, що економічна ефективність суттєво залежала від системи удобрення насінницьких посівів стоколосу безостого. Так в варіанті без добрив вартість вирощеного врожаю сортів Всеслав і Марс склала 4575 та 3125 грн./га (таблиці 4.8 та 4.9), тоді як на фонах основного удобрення N_{60} та $N_{60}P_{45}K_{45}$ вона зростала відповідно до 7250 і 6025 та 9450 і 8050 грн./га, що пояснюється в першу чергу зростанням урожайності від внесених добрив. При внесенні позакоренево водорозчинного добрива Мастер вартість врожаю зростала залежно від строку внесення в варіантах без основного удобрення на 475-1475, на фоні N_{60} - на 400-1950, на фоні $N_{60}P_{45}K_{45}$ – на 475-2225 грн./га. При внесенні N_{60} та $N_{60}P_{45}K_{45}$ в основне удобрення вартість врожаю залежно від сорту зростала відповідно на 2675-2900 та 4875-4925 грн./га. Найбільшу вартість врожаю одержано при внесенні повного мінерального удобрення $N_{60}P_{45}K_{45}$ в поєднанні з позакореневим підживлення водорозчинним добривом Мастер у два строки – кушіння + колосіння (нормою 5 кг/га + 5 кг/га), що забезпечило формування врожаю на рівні 386 кг/га для сорту Марс та 467 кг/га для сорту Всеслав та вартість врожаю 9650 та 11675 грн./га.

Внесені мінеральні добрива та пов'язані з цим виробничі процеси суттєво збільшували виробничі витрати. Так виробничі витрати від внесення водорозчинних добрив збільшувались на 490-572 грн./га при одноразовому та на 1009-1085 грн./га при дворазовому внесенні. Внесення N_{60} та $N_{60}P_{45}K_{45}$ в основне удобрення

збільшувало виробничі витрати відповідно на 2336-2352 та 4678-4680 грн./га. Собівартість 1 кг насіння була найменшою на контролі – 8,24 (с. Всеслав) та 11,22 грн. (с. Марс). При застосуванні позакореневого підживлення вона зростала до 9,92-13,18 грн. при одноразовому та до 10,49-13,74 при дворазовому внесенні. Внесення N₆₀ та N₆₀P₄₅K₄₅ в основне удобрення збільшувало собівартість 1 кг насіння відповідно на 4,36-5,01 та 7,67-8,12 грн. Найбільша собівартість для сорту Всеслав відмічена при внесенні N₆₀P₄₅K₄₅ в основне удобрення – 16,36 грн./кг, для сорту Марс - при внесенні N₆₀P₄₅K₄₅ в основне удобрення в поєднанні з водорозчинними добривами внесеними восени -19,29 грн./га.

В усіх варіантах досліду одержано умовно чистий прибуток, проте величина його суттєво різнилася як від сорту так і від удобрення. Найменшим він був на контролі – 1722 грн./га (с. Марс) та 3067 грн./га (с. Всеслав). Незважаючи на найвищі виробничі витрати та високу собівартість найбільший умовний прибуток одержано в варіантах, де на фоні повного мінерального удобрення N₆₀P₄₅K₄₅ проведено позакореневе підживлення водорозчинним добривом Мастер у два строки – кущіння + колосіння (нормою 5 кг/га + 5 кг/га), що забезпечило умовно чистий прибуток на рівні 2528 грн./га для сорту Марс та 4406 кг/га для сорту Всеслав. Слід відміти, що внесення повного мінерального живлення N₆₀P₄₅K₄₅ в основне удобрення порівняно з N₆₀ не призводило до зростання умовно чистого прибутку, що можна пояснити значною вартістю мінеральних добрив, особливо тих, що містять повний мінеральний склад, а також витратам на їх внесення, які на даному рівні цін не окуповуються приростом врожаю.

Найбільші затрати праці в розрахунку на 1 ц насіння були в варіантах без основного удобрення: 5,1-4,9 для

сорту Всеслав та 5,6-5,3 люд./год. для сорту Всеслав. При внесенні N_{60} та $N_{60}P_{45}K_{45}$ в основне удобрення в поєднанні з позакореновими підживленнями затрати праці зменшувались відповідно до 4,6-4,9 та 4,5-4,6 люд./год. В структурі витрат (залежно від системи удобрення) на добрива припадало 44...57 %, паливо-мастильні матеріали – 6...10 %, заробітну плату – 9...14 %, насіння – 5...10 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андрианова Ю.Е. Оценка содержания хлорофила в листьях методом цветного клина / Ю.Е. Андрианова, Г.В. Губина // Сельскохозяйственная биология. – 1991. – № 5. – С. 185-188.
2. Антонів С. Ф. Насінництво злакових трав / С.Ф. Антонів // Насінництво. – 2005. – №11. – С. 7-18.
3. Бабич А. О. Методика проведення дослідів по кормовиробництву / Під ред А.О. Бабича // – Вінниця, 1994. – 87с.
4. Вергунов І. М. Основи математичного моделювання для аналізу та прогнозу агрономічних процесів. / І.М. Вергунов // Норапрінт, 2000. – 146 с.
5. Гаврилюк М. М. Основи сучасного насінництва / М. М. Гаврилюк // К.: ННЦІАЕ, 2004 – 256 с.
6. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта, 5-е изд., доп. и перераб / Б. А. Доспехов // Агропромиздат. 1985.– 351 с.
7. Єщенко В. О. Основи наукових досліджень в агрономії: підручник / В.О. Єщенко, П.Г. Копитко, В.П. Опришко, П.В. Костогриз / за ред. В.О. Єщенка // Дія, 2005. – 288 с.
8. Зінченко Б. С. Багаторічні трави в інтенсивному кормовиробництві / Б. С. Зінченко і ін. // К.: Урожай, 1991. – 190 с.

9. Кіндрук М.О. Насіння сільськогосподарських культур. Методи визначення якості: ДСТУ 4138-2002 / М. Кіндрук , О. Слюсаренко, В. Гечу, В. Маласай , М. Гаврилюк та ін. // К.: Держспоживстандарт України, 2003. – 173 с. – (Національний стандарт України)
10. Кіндрук М.О. Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості: ДСТУ 2240-93 / М.О. Кіндрук, В.М. Маласай, О.К. Слюсаренко та ін. // К.:Держстандарт України, 1994. – 73 с. – (Національний стандарт України)
11. Лобода Н.В. Справочник по семеноводству / Н. В. Лобода, Б. А. Весна, М. М. Сирота та ін. // К.: Урожай, 1991. – 352с.
12. Мацибора В.І. Економіка сільського господарства.: Підручник. – К.: Вища шк., 1994. –С. 136-153.
13. Медведєв П. Ф. Кормовые растения Европейской части СССР / П. Ф. Медведєв., А. И. Сметанникова. // Л.: Колос, 1961. – 334 с.
14. Николаева М. Г. Справочник по проращиванию покоящихся семян / М. Г. Николаева, М. В. Разумова, В. Н. Гладкова // Л.: Наука, 1985. – 347 с.
15. Петриченко В. Ф. Технології вирощування бобових та злакових трав на насіння / Петриченко В.Ф., Бугайов В.Д., Антонів С.Ф. // Вінниця, 2005. – 52 с.
16. Рябчун Н. І. Спосіб визначення вмісту хлорофілу у листках пшениці озимої / Н. І. Рябчун, О. М. Четверик, О. С. Погорелов, В. І. Долгополова // патент на корисну модель 45171 (u 2009 05715). – 2009. –Бюл. № 24.